

Vloeiend lezen

Wanneer leerlingen leren lezen (decoderen), krijgen ze feedback op snelheid en correctheid. Hun leesprestaties worden hier ook op beoordeeld met behulp van toetsen zoals AVI en DMT. Maar de leesvaardigheid is meer dan snel en correct lezen. Een leerling die een tekst begrijpt en hardop leest, 'leest met hoorbaar begrip'. Dat wil zeggen dat de leerling met expressie de tekst leest. Leesvaardigheid is de vaardigheid om snel, correct, met expressie en met begrip een tekst te lezen.

Wat betekent met expressie lezen? Expressie is veel meer dan intonatie alleen. Expressie houdt in dat de leerling let op leestekens, woorden kan groeperen, over de regel kan heen lezen, attentiewoorden kan benadrukken en het leestempo kan aanpassen. In kinderlijke bewoordingen: 'lezen zoals je praat'. In de didactiek van het leesonderwijs ontbreken juist op dit terrein te vaak gerichte interventies. Daarnaast wordt in de monitoring van de leesontwikkeling niet vastgelegd hoe de leerlingen de tekst verklanken. De actuele leestoetsen meten geïsoleerde deelvaardigheden. In het gunstigste geval wordt expressie bij teksttoetsen subjectief beoordeeld door degene die de toets afneemt.

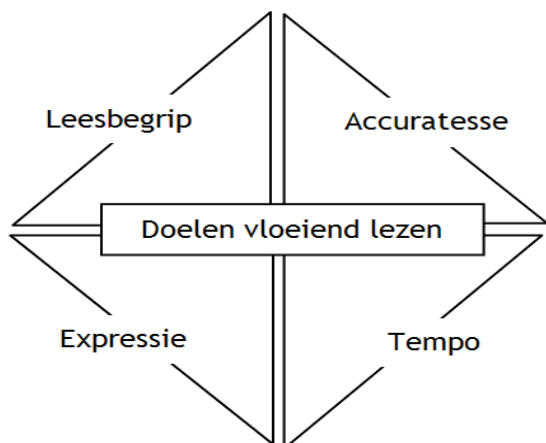
Deze kwaliteitskaart gaat over:

1. Wat is vloeiend lezen? En wat is het belang van vloeiend lezen?
2. Welke aspecten zijn belangrijk bij de instructie van vloeiend lezen?
3. Instructie vloeiend lezen
4. Suggesties vloeiend lezen
5. Hoe kun je de ontwikkeling van vloeiend lezen volgen?
6. Literatuur

1. Wat is vloeiend lezen? En wat is het belang van vloeiend lezen?

Vloeiend lezen in termen van snelheid en correctheid is een misvatting; het suggereert onterecht dat sneller lezen ook automatisch beter lezen (in vaardigheid) is. Wat is vloeiend lezen wel? Vloeiend lezen is gelijktijdig decoderen én begrijpen. De mate waarin leerlingen vloeiend lezen, weerspiegelt hun vermogen om tijdens het lezen tegelijkertijd ook betekenis te kunnen verlenen aan de tekst. Deze kwaliteitskaart is een pleidooi om in het leesonderwijs expressie en leesbegrip te benadrukken en deze vaardigheden de plaats te geven die ze horen te hebben naast correctheid en tempo: het toepassen van een integrale didactische aanpak van de vier dimensies van vloeiend lezen. Het doel van vloeiend lezen is om leesbegrip makkelijk en mogelijk te maken. Want zonder snelheid, accuratesse en gebrek aan expressie kan een tekst niet worden begrepen.

Vloeiend lezen

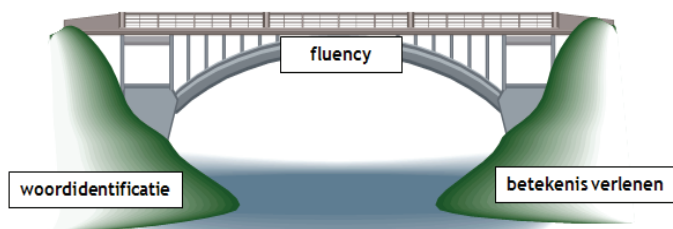

Het model van Johns 'The components of fluency' illustreert bovenstaande tekst. Vloeiend lezen is gebaseerd op een aantal belangrijke voorwaarden:

- het herhaald lezen wordt toegepast
- de leerkracht is model
- de tijd die aan lezen wordt besteed
- de tekst is afgestemd

2. Welke aspecten zijn belangrijk bij de instructie van vloeiend lezen?

- a. De drie elementen van leesvaardigheid zijn woordidentificatie, betekenis verlenen en vloeiend lezen. Vloeiend lezen kan worden beschouwd als de brug tussen woordidentificatie en betekenis verlenen. (Model van Burns, Griffin, Snow, 1999).

- b. Vloeiend lezen is gelinkt aan begrijpend lezen. Wanneer tijdens het hardop lezen feedback en begeleiding wordt geboden, heeft dat positieve effecten op leesbegrip. Het doel blijft te allen tijde: begrijpen wat er wordt gelezen. Het is voor de leerlingen van groot belang dat zij dat óók weten (dat betekent: steeds weer te horen krijgen). Nu is de leespraktijk nog wel eens anders: er ligt erg veel nadruk op snelheid en correctheid, waarbij leesbegrip (bijvoorbeeld door leesbegripsvragen) te vaak achterwege blijft of beperkt wordt door een vraag die achteraf over de tekst wordt gesteld.
- c. Vloeiend lezen ontwikkelt zich door veel te lezen. Je moet dus veel gelegenheid bieden om vloeiend lezen toe te passen. Het herhaald lezen van teksten vergroot de vaardigheid van vloeiend lezen en daarmee ook het zelfvertrouwen. Veel en veelsoortig lezen. Ook zelfstandig, ook voor de zwakke lezers.

- d. Of de leerling vloeiend lezen kan toepassen hangt af van de mate van complexiteit van de tekst, de moeilijkheid van de tekst en het onderwerp van de tekst. Deze aspecten laten zich samenvatten als: de leesbaarheid van de tekst. Zwakke lezers moeten de tekst op een goed (beheersings-)niveau kunnen lezen. Een passend tekstniveau is dus van het grootste belang. Het onderwerp van de tekst speelt ook een rol. Bekendheid met het onderwerp en de vocabulaire van de tekst bepaalt of de tekst meer of minder vloeiend kan worden gelezen.
- e. Instructie beïnvloedt uiteraard de ontwikkeling van vloeiend lezen. Een goede instructie voor vloeiend lezen bevat modellering – demonstratie – hardop denken. Vloeiend lezen móet onderdeel zijn van de leesinstructie
- f. Leesonderwijs moet verschillende werkvormen omvatten die toepassen mogelijk maken: het hardop lezen, stillezen, samen lezen en begeleid herhaald lezen. Tijdens al die verschillende leesvormen moet vloeiend lezen een rol spelen. Vooral de toepassing tijdens de zaakvakken is cruciaal. Als vloeiend lezen niet wordt onderhouden, zakken tempo en correctheid weg en heeft dat een negatief effect op het begrijpend lezen.

De praktische uitwerkingen zijn verwoord in de paragraaf Instructie Vloeiend lezen.

Samenvattende aanbevelingen:

- Lees zelf voor en wees zelf model. Laat leerlingen observeren en oordelen. Gebruik fictie + non-fictie!
- Pas 'duo vloeiend lezen' toe en hanteer een zelf-observatielijst
- Laat ouders voorlezen of: maak gebruik van opnamen (luisterlezen)
- Pas 'herhaald vloeiend lezen' toe
- Maak een combinatie van duo + herhaald vloeiend lezen
- Maak van vloeiend lezen een integrale dagelijkse routine binnen het leesonderwijs
- Geef instructie met geschikte tekstgenres als het gaat om expressie: gedichten, poëzie, scripts, toespraken, toneelstukjes, dialogen. Maar gebruik ook het informatieve niveau!
- Laat leerlingen veel stillezen op het juiste niveau

Rasinski & Padak (2005)

3. Instructie Vloeiend lezen

Wanneer starten?

Het spreekt vanzelf dat in de groepen 1 en 2 het vloeiend lezen voortdurend wordt gedemonstreerd tijdens het voorlezen van fictie en non-fictie. Instructie en oefening om vloeiend lezen te leren en uit te bouwen kan starten wanneer kinderen in staat zijn teksten min of meer correct en vlot te lezen. De meeste kinderen zullen deze vaardigheid in de tweede helft van groep 3 bereiken. Vanaf dat moment is het wenselijk instructie en oefening in vloeiend lezen op te nemen in het curriculum. De vaardigheid om teksten vloeiend te lezen is mede afhankelijk van zaken als tekstniveau, complexiteit van de tekst, de motiverende werking die uitgaat van de tekstinhoud en de informatiedichtheid. Daarom is het noodzakelijk om vloeiend lezen blijvend te onderhouden en uit te bouwen tot in groep 8. De vaardigheid kan dan meegroeien met de toename van genoemde tekstkenmerken.

Vloeiend lezen

Instructieaspecten. Groep 3

In de eerste helft van groep 3 vindt geen instructie en oefening plaats. Immers, binnen het aanvankelijk lezen ligt het accent dan op letterkennis en woordlezen. Op impliciete wijze speelt vloeiend lezen al wel een rol. De leerkracht laat bij het lezen van zinnen en teksten zelf horen hoe ze vloeiend gelezen worden. Regelmatig worden de leerlingen uitgenodigd om de zinnen en teksten net zo te lezen als de leerkracht deed. Dus correct, vlot én met de goede intonatie. De veel gebruikte methodiek voor – koor – zelf is hier bij uitstek geschikt voor.

Tweede helft groep 3 – groep 8

Omdat vloeiend lezen een verzwarende van de leestaak betekent, wordt de vaardigheid geoefend met teksten die binnen het beheersingsniveau van de kinderen liggen.

Expliciete instructie wordt gegeven op de volgende aspecten:

- letten op leestekens
- groepering van woorden binnen zinnen
- lezen van lange zinnen, ook zinnen die over de regel doorlopen
- attentiewoorden en –zinsdelen omzetten in intonatie
- lezen met een natuurlijke zinsmelodie, de spreektaal benaderend
- lezen in het goede tempo, het spreektaaltempo

Het meest effectief blijkt de didactiek van voordoen – nadoen, waarin de leerkracht als model fungeert. Teksten worden in de instructiefase voorgelezen, waarbij de leerkracht hardop laat horen welke overwegingen hebben geleid tot een bepaalde intonatie. De kinderen lezen dan dezelfde zin op precies dezelfde wijze hardop. Voorbeelden van hardop denkend voordoen:

- *(Houd jij van aardbeien met slagroom?)* Ik zie aan het eind van de zin een vraagteken staan, dus moet ik een beetje met mijn stem omhoog.
- *(Op de tak zitten een paar mussen)* De woorden in 'op de tak' horen bij elkaar, dat kan ik laten horen door eventjes te wachten voor ik verder lees.
- *(Met moeite hield hij zijn tranen in bedwang. "Ik hield zoveel van Flappie", zei hij)* Wat Kees zegt moet verdrietig klinken, want er staat 'met moeite hield hij zijn tranen in bedwang'.

Hierna komt de expliciete instructie van de afzonderlijke aspecten aan bod. Het is geen compleet uitgewerkte leergang. Ieder aspect wordt kort besproken en voorzien van didactische suggesties.

4. Suggesties vloeiend lezen

Letten op leestekens

Algemene instructies om leestekens om te zetten in vloeiend lezen worden met de kinderen besproken:

- Bij een komma in een zin of een punt aan het eind is er een heel korte rustpauze.
- Een vraagteken aan het eind van de zin laat de stem wat hoger klinken.
- Het zinsdeel voor een uitroepteken wordt met nadruk uitgesproken.
- Een dubbele punt voor een opsomming betekent een iets langere rust, waarna de opsomming van zaken met weinig intonatie wordt verklankt. De aanhalingstekens van de directe rede betekenen dat weergegeven staat wat iemand zegt. Al deze zaken worden voorgedaan en nagedaan met tekst(fragment)en en samen met de kinderen bekeken. Welke leestekens staan er in? Laat kinderen vertellen hoe ze de leestekens in het hardop lezen kunnen laten horen. Laat ze hardop lezen, laat klasgenootjes feedback geven en geef als leerkracht ook zelf feedback.

Groepering van woorden binnen zinnen

Opbouwzinnen bevorderen het besef van woordgroepen binnen zinnen:

- Op de tak
- Op de tak zitten mussen
- Op de tak zitten mussen ruzie te maken.

Laat kinderen zinnen opdelen in woordgroepen door er slashes in te plaatsen en laat ze vervolgens lezen: We hoorden / een paar kikkers / keihard kwaken.

Lezen van lange zinnen, ook zinnen die over de regel doorlopen

In een tekst worden de zinnen die over de regel doorlopen opgezocht en met potlood wordt een klein pijltje aan het eind van de regel van het eerste zinsdeel gezet. Bij het lezen is dit het teken dat de zin doorloopt naar de volgende regel. Zo kan er op geanticipeerd worden bij het met de ogen vooruit lezen. Laat lange zinnen opdelen in zinvolle zinsdelen. Als er komma's in staan zijn die hierbij behulpzaam.

Lezen met een natuurlijke zinsmelodie, de spreektaal benaderend

Dit aspect is moeilijk van directe instructie te voorzien. Belangrijk hierbij is dat kinderen die een tekst hardop lezen dat niet hypercorrect doen. Uitspreken van de slot –n van woorden en het lidwoord 'een' nadrukkelijk als 'één' uitspreken zijn hier voorbeelden van. Laat kinderen luisteren naar elkaars spreektaal en die van de leerkracht. Laat ze ook luisteren naar gesproken teksten op radio en tv.

Lezen in het goede tempo, het spreektaaltempo

Soms wordt hardop gelezen in een bewust lager gehouden tempo. Als de tekst hier aanleiding toe geeft, dan is het geoorloofd. In het algemeen is een leestempo aanhouden dat overeenkomt met spreektempo prettig om naar te luisteren. Luisteren naar en becommentariëren van geoefende voorlezers kan hierbij helpen.

Combinatie met begrip: eerst inhoud bespreken

Vloeiend lezen is gedefinieerd als de vaardigheid om vlot en accuraat, met begrip en met expressie te kunnen lezen. De wisselwerking met leesbegrip is evident. Wie begrijpt wat hij leest kan dat met expressie doen. En wie met expressie leest geeft er blijk van de tekst te begrijpen. Het betrekken van de begripscomponent bij de instructie en oefening van vloeiend lezen bestaat eruit dat de kinderen eerst de tekst doornemen met het doel te komen tot tekstbegrip. Na bespreking van de inhoud van de tekst kunnen de aspecten van vloeiend lezen geoefend worden.

Feedback geven

Oefenen in vloeiend lezen kan niet zonder feedback. De leerkracht geeft uiteraard feedback, maar het is ook effectief om kinderen elkaar feedback te laten geven in situaties waarin een aspect van vloeiend lezen wordt geoefend. Wanneer kinderen buiten oefensituaties om een stukje tekst voorlezen is het goed om ook dan regelmatig feedback te (laten) geven op hoe aspecten van vloeiend lezen zijn toegepast. Een gouden regel bij feedback geven is: eerst de tops (wat ging goed) en dan de tips (wat zijn nog aandachtspunten).

Teksten

Wat verder erg belangrijk is en veel te weinig (methodisch) wordt benadrukt, is het gebruik van informatieve teksten voor het vloeiend lezen. Altieri geeft in haar boek Content counts (2011) aan, wat voor enorme impact het (voor-)lezen van informatieve teksten heeft op achtergrondkennis en woordenschat. Binnen de context van vloeiend lezen moet het informatieve tekstniveau schoolbreed

Vloeiend lezen

beslist meegenomen worden. Er wordt in de onderbouw nauwelijks informatief (voor-)gelezen en als er al aandacht wordt besteed aan vloeiend lezen (zoals bedoeld), dan gebeurt dat vrijwel altijd met fictieve teksten, in de (verkeerde) veronderstelling dat jonge leerlingen de pratende beer met de broek aan meer waarderen dan een informatieve tekst over bruine beren.

Toepassingsituaties

Oefenen in vloeiend lezen wordt zinvoller als het wordt toegepast in situaties waarin het voor kinderen evident is dat vloeiend lezen geboden is. Door voorleessituaties binnen en buiten de klas te creëren (bij de kleuters bijvoorbeeld) kunnen kinderen de zin van het oefenen ervaren. Leerlingen raken gemotiveerd door variatie. Wissel bijvoorbeeld af tussen het naspelen van een verhaal, het doorgeven van informatie uit een informatieve tekst en het lezen van een dialoog. Het gebruik van attributen (zoals een masker om een rol te spelen en een microfoon voor een nieuwslezer) maakt het nog aantrekkelijker. Naast de hierboven bedoelde situaties lenen allerlei momenten in het onderwijs, waarin met teksten wordt gewerkt, zich er voor om vloeiend lezen toe te passen. Teksten in het kader van bijvoorbeeld wereldoriëntatie en begrijpend lezen zijn zeer geschikt om het vloeiend lezen op toe te passen.

5. Hoe kun je de ontwikkeling van vloeiend lezen volgen?

Lezen lijkt te veel te draaien om snel en foutloos lezen. Dat heeft de toegepaste didactiek ook mede veroorzaakt. Het herhaald lezen heeft zijn intrede gedaan als een belangrijke interventie om het geautomatiseerd decoderen te ondersteunen. De RALFI-methodiek is hier een voorbeeld van. Herhaald lezen kan leerlingen motiveren en leiden tot vlotter lezen van andere teksten, waarin op vergelijkbaar instructieniveau de geoefende instructieaspecten voorkomen. We constateren echter dat binnen de huidige didactische benadering van het herhaald lezen snelheid en correctheid zóveel nadruk krijgen, dat er een scheiding tussen herhaald lezen en leesbegrip. De integrale benadering van leesbegrip vinden we niet terug in het leesonderwijs maar ook niet in de monitoring ervan. Expressie en leesbegrip leggen het af tegen de kwantitatieve maatvoering van de tijd- en foutmeting. Bij toetsing van het lezen is het belangrijk dat het hele concept van het vloeiend lezen wordt meegenomen, inclusief expressie en leesbegrip. Van alle elementen die vloeiend lezen bepalen is snel en geautomatiseerd decoderen de meest bepalende factor en het best meetbare aspect. Geautomatiseerd woorden kunnen lezen is een belangrijke indicator voor vloeiend lezen. Maar het is ook slechts één indicator. Het monitoren van de ontwikkeling van vloeiend lezen kan niet gaan om snelheid en accuratesse. Een goede observatie of toetsing van vloeiend lezen bevat alle elementen van vloeiend lezen, gemeten op basis van een en dezelfde gelezen tekst.

De toetsvorm die wordt gekozen om te meten wat je wil weten, hangt af van de definitie die je aan vloeiend lezen geeft! Als je uitgaat van een betekenis die meer is dan vlot en correct, dan moet dit ook tot uiting komen in de toetsvormen of observatie-instrumenten die worden gebruikt. Aan deze kwaliteitskaart zijn twee bruikbare instrumenten toegevoegd.

Instrumenten Vloeiend Lezen:

- De zelfobservatieschaal Lezen zoals ik praat? (zie bijlage 1)
- Observatieschaal Vloeiend lezen (zie bijlage 2)

6. Literatuur:

Altieri, J. (2011). Content counts! Newark. International Reading Association.

Afflerbach, A. (2010). Essential readings on assessment. Newark. International Reading Association.

Cahill, M.A. & Gregory, A.E. (2011). Putting the fun back into vloeiend lezen instruction. *The Reading Teacher*, 65 (2), p. 127-131

Johns, J.L. & Berglund R.L. Vloeiend lezen. Differentiated Interventions and Progress-Monitoring Assessments. Newark. International Reading Association.

Jongejan, W., Smits, A., Wentink, H. (2005) Connect Vloeiend lezen. Interventieprogramma voor groep 4.

Oostdam, R. Tijdschrift voor orthopedagogiek, 50, (2011). Zwakke lezers effectief helpen met begeleid hardop lezen.

Rasinski, T. V. & Padak N. (2005). New York. Scholastic.

Samuels, S. J. & Farstrup A. E. (2006). What research has to say about vloeiend lezen. Newark. International Reading Association.

Colofon

Deze kwaliteitskaart 'Vloeiend lezen' is ontwikkeld door door Karin van de Mortel (CPS) en Ed Koekebacker en is een uitgave van School aan Zet. Voor vragen rond de handreikingen en kwaliteitskaarten kunt u contact opnemen met School aan Zet: Gea Spaans, secretariaat@schoolaanzet.nl.

KKVLZ0612

© Buiten het downloaden zijn alle rechten op dit product voorbehouden aan:

 SCHOOL
AAN ZET

Postbus 556, 2501 CN Den Haag
e-mail: secretariaat@schoolaanzet.nl
www.schoolaanzet.nl

KWALITEITSKAART

januari 2013

Bijlage 1 Lezen zoals je praat: luisteren naar je zelf

Naam:	Datum:	Tekst:
<p><i>Hoe snel lees ik?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ik lees niet te snel en niet te langzaam. Ik kan ____ woorden in één minuut lezen en dat is op/boven het niveau. ☐ Ik haper soms en af en toe herhaal ik een woord. Ik kan ____ woorden in één minuut lezen en dat is op/net onder het niveau. ☐ Ik haper en ik herhaal vaak. Ik kan ____ woorden in één minuut lezen en dat is onder het niveau. <p>Ik ga proberen om:</p>	<p><i>Is het leuk om naar mij te luisteren?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ik kan zo voorlezen dat ik lees zoals ik praat. Als ik voorlees valt niemand in slaap! ☐ Ik kan stukjes van een tekst wel op toon lezen. Ik lees de meeste punten en komma's wel, maar niet altijd. Het lukt niet altijd om een zinstukje in één keer te lezen ☐ Ik lees woordje voor woordje. Mijn toon is nog vlak. Stoppen bij de punten vergeet ik. <p>Ik ga proberen om:</p>	
<p><i>Lees ik veel fouten?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ 99%-100%; ik maak een of twee fouten in lastige leesmoelijkheden. Ik kan zelfstandig de tekst goed lezen. ☐ 95%-98%; ik maak een paar fouten en de meeste heb ik wel verbeterd, vooral de kleine foutjes. Ik heb hierbij toch nog wel wat hulp nodig. ☐ 94% en minder; sommige woorden raad ik en ik denk ook dat het soms een beetje raar klinkt. Ja, ik heb wel echt hulp nodig. <p>Ik ga proberen om:</p>	<p><i>Begrijp ik wat ik lees?</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ Ik snap het helemaal! Ik zou alle vragen over de tekst kunnen beantwoorden! ☐ Ik snap het wel een beetje waar de tekst vooral over gaat. Ik denk dat ik niet alles meer weet. Ik denk niet dat ik alle vragen kan beantwoorden over deze tekst. ☐ Ik heb de tekst gewoon gelezen en niet goed over het onderwerp nagedacht. Ik denk niet dat ik iets geleerd heb van de tekst. <p>Ik ga proberen om:</p>	

Bron: Van de Mortel, K. Beter begrip door vloeiend lezen, JSW april 2012.

Bijlage 2 Observatieschaal Vloeiend Lezen

Aanwijzingen voor afname:

- De leerkracht zit met een leerling apart (aan de instructietafel).
- De leerkracht heeft een stukje tekst geselecteerd op beheersingsniveau van het technisch lezen.
- De leerkracht vraagt de leerling de tekst voor te lezen. De leerkracht wijst de leerling er op dat het van belang is, dat er correct en vlot gelezen moet worden en om dat op een manier te doen dat het leuk is om te beluisteren. U vertelt dat u over het stukje tekst enkele (twee of drie) vragen wilt stellen.
- De leerkracht maakt eventueel een geluidopname om de leesprestatie goed terug te kunnen horen en eventueel ook de leerling hierbij te kunnen betrekken.

Aanwijzingen voor de normering:

- De leerkracht beoordeelt de leesprestatie op basis van de vier genoemde aspecten in de tabel.
- De leerkracht omcirkelt het cijfer dat van toepassing is volgens de omschrijving.

Suggestie voor de toepassing:

Combineert u de Observatieschaal Vloeiend lezen met de afname van DMT en AVI wanneer u een beter beeld wilt hebben van de leesvaardigheid met betrekking tot tempo, correctheid, begrip en expressie en wanneer u de leerling expliciete informatie wilt bieden ten aanzien van de eigen leesontwikkeling.

Bereid de vraagstelling voor. Welk type vraag wilt u deze leerling stellen en waarom? Welke inzichten wilt u krijgen op basis van de vraagstelling? (Zie H6).

Naam van de leerling:

Groep:

Naam observant:

Datum:

Totaal score: ≥ 8 punten
 ≤ 8 punten

Welke begeleiding is nodig?:

Aspecten	Leesbegrip				Accuratesse				Snelheid				Expressie				
	Score →	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
1 <i>Toelichting bij de scores</i>		Van de vragen minder dan 60% correct. Navertellen: 1 of 2 hoofdideeën. Weinig nauwkeurig, weinig ordening				90% of minder				Te langzaam. Moeizaam op woordniveau.				Leest monotoon. Nauwelijks sprake van enige vorm van 'lezen zoals je praat'. Interpunctie wordt niet toegepast gelezen.			
2		Van de vragen is 60% tot 74% correct beantwoord. Navertellen van enkele hoofdlijnen lukt, maar nog niet volledig correct en geordend				91% tot 94%				Snelheid varieert te veel. Aarzelingen. Leest overwegend te langzaam				Voornameelijk monotoon. Op enkele plaatsen adequate beklemtoning. Interpunctie wordt enigszins toegepast.			
3		Van de vragen minder dan 60% correct. Navertellen: 1 of 2 hoofdideeën. Weinig nauwkeurig, weinig ordening				95% tot 98%				Snelheid is voor het grootste deel op conversatieniveau. Tempo wisselt wanneer er lastiger woordtypen voorkomen. Snel en langzaam wisselen elkaar af				Leest met expressie en interpunctie wordt regelmatig toegepast. De klemtoon past overwegend goed bij de gelezen tekst.			
4		Van de vragen is 60% tot 74% correct beantwoord. Navertellen van enkele hoofdlijnen lukt, maar nog niet volledig correct en geordend				100%				Leest in constant tempo in spreeknelheid				Leest met variabel volume en afwisselende expressie, afgestemd op de tekst die wordt gelezen. Interpunctie wordt goed toegepast.			

Bron: Mortel, K. van de (2012). Notitie Vloeiend Lezen. Amersfoort: CPS onderwijsontwikkeling en advies

Bewerking van Rasinski&Padak, 2005

